



«Δικαστήρια Ναρκωτικών, παραδείγματα από διάφορες χώρες»

*Έλενα Ζαρούνα ΜΑ, Συμβουλευτική Ψυχολόγος,
Ανώτατη Συντονίστρια ΚΕΝΘΕΑ*

Τι είναι το δικαστήριο ναρκωτικών;

- Με βάση το αμερικάνικο μοντέλο: *«Τα δικαστήρια ναρκωτικών αντιπροσωπεύουν τις συντονισμένες προσπάθειες των επαγγελματιών, της δικαιοσύνης και της θεραπείας να παρέμβουν ενεργά και να σπάσουν τον κύκλο της εξάρτησης, του εθισμού και του εγκλήματος»*

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- Γρήγορος Εντοπισμός Χρηστών
- Δικαστική Εποπτεία/Παρακολούθηση
- Κοινοτική Εποπτεία
- Μακροχρόνιες Θεραπευτικές Υπηρεσίες

Η Ιστορία των Δικαστηρίων Ναρκωτικών στις Η.Π.Α.

- Το πρώτο δικαστήριο ναρκωτικών συστάθηκε το 1989 στο Μαϊάμι-Φλώριδα σαν μια προσπάθεια άμβλυνσης του τεράστιου προβλήματος που αντιμετώπιζε η πόλη με το κρακ
- Οι πρωτεργάτες ήταν: ο Αρχιδικαστής Gerald Wetherington, ο δικαστής Herbert Klein, η δημόσια κατήγορος Janet Reno, και ο συνήγορος υπεράσπισης Bennett Brummer
- Σχεδίασαν ένα δικαστήριο για μη-βίαιους δράστες ώστε να παίρνουν θεραπεία

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: 12 με 15 μήνες

Ραγδαία Αύξηση Δικαστηρίων Ναρκωτικών στις ΗΠΑ από το 1989 ως σήμερα

1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
1	5	19	75	230	472	847	1183	1756	2147

Πηγή: «*Painting the current picture: A national Report Card on Drug Courts and other Problem Solving Court Programs in the United States (2008)*».

Σήμερα τα δικαστήρια ναρκωτικών στις ΗΠΑ ανέρχονται σε περίπου 2500.

Τα δέκα συστατικά κλειδί των δικαστηρίων ναρκωτικών

1. Τα ΔΝ συνδιάζουν θεραπευτικές υπηρεσίες για ναρκωτικά και αλκοόλ μαζί με το νομικό χειρισμό των υποθέσεων
2. Χρησιμοποιώντας μια συναινετική (non-adversarial) μέθοδο η δίωξη και η υπεράσπιση προάγουν τη δημόσια ασφάλεια ενώ προστατεύουν τα δικαιώματα του διωκόμενου.
3. Τα άτομα που πληρούν τα κριτήρια για να συμμετέχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα αναγνωρίζονται νωρίς και έγκαιρα
4. Τα ΔΝ παρέχουν πρόσβαση στο θεραπευτικό συνεχές
5. Η αποχή από ουσίες εξετάζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα με αναλύσεις

Τα δέκα συστατικά κλειδί των δικαστηρίων ναρκωτικών

6. Μια συντονισμένη στρατηγική διακατέχει τις αντιδράσεις του ΔΝ στην συμμόρφωση του συμμετέχοντα
7. Συνεχής αλληλεπίδραση με κάθε συμμετέχοντα είναι απαραίτητη
8. Η συνεχής παρακολούθηση και μέτρηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος
9. Συνεχής εκπαίδευση των επαγγελματιών που μετέχουν στο πρόγραμμα των ΔΝ
10. Η δικτύωση και συνεργασία μεταξύ υπηρεσιών αυξάνει την επιτυχία του μοντέλου των ΔΝ.

Είναι τα ΔΝ αποτελεσματικά; Τα παρακάτω στοιχεία αφορούν ΕΝΗΛΙΚΕΣ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ

- Λιγότερες επανασυλλήψεις
- Μείωση του εγκλήματος μέχρι και 40%
- Μείωση της χρήσης παράνομων ουσιών και κατάχρησης αλκοόλ
- Βελτίωση στις οικογενειακές σχέσεις

ΤΑΣΗ

- Ψηλότερα ποσοστά εργοδότησης και πιο ψηλά εισοδήματα

Μέτρο σύγκρισης ήταν προγράμματα επιτήρησης ή να έχουν εκτίσει ποινή κανονικά

Τι γίνεται με το κόστος;

- Για κάθε 1 δολλάριο που επενδύεται στα ΔΝ η επιστροφή είναι 2,21 δολλάρια
- Όταν οι υπηρεσίες των ΔΝ στοχεύουν πιο σοβαρές περιπτώσεις τότε η επιστροφή είναι 3,36 δολλάρια για κάθε δολλάριο που επενδύεται.
- Αυτό οφείλεται στην μείωση των επανασυλλήψεων, μείωση δικαστικών ακροάσεων, μείωση των εγκλεισμών σε φυλακές.
- Στην περίπτωση που συνυπολογίζονταν τα κόστη υπηρεσιών κοινωνικής ευημερίας και ιατρών τότε η επιστροφή μπορούσε να φτάσει και τα 27 δολλάρια.

Στοιχεία από: *Research update on adult drug courts (2010)*

Ποιοι συμμετέχοντες μπορούν να επωφεληθούν περισσότερο από το ΔΝ;

- Μεγαλύτερη ωφέλεια για δράστες υψηλότερου κινδύνου (αντικοινωνικό παρελθόν και κακή πρόγνωση)
- Πιο νέοι
- Προηγούμενες καταδίκες
- Απότυχαν σε άλλα προγράμματα

Τι θα έβαζε σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα των ΔΝ;

- ΝΑ ΑΠΕΧΕΙ ΚΑΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΚΡΟΑΣΕΙΣ

Παράγοντες που προάγουν την επιτυχία των ΔΝ

- Τακτικές δικαστικές ακροάσεις για έλεγχο της προόδου του ατόμου (2 το μήνα)
- Αναλύσεις για διαπίστωση αν γίνεται χρήση (2 την εβδομάδα)
- Ποινές και επιβραβεύσεις κλιμακωτά
- Μακροχρόνια παραμονή στη θεραπεία

Καναδάς

- Το πρώτο ΔΝ συστάθηκε στο Τορόντο το 1998
- Σήμερα λειτουργούν 6 ΔΝ
- Η θεραπευτική δικαιοσύνη είναι η αρχή που διέπει τη λειτουργία τους, η οποία αναδεικνύει το ρόλο του νόμου στο να προάγει τη σωματική και ψυχική υγεία
- Ο δικαστής λειτουργεί ενισχυτικά για θετική συμπεριφορά του πελάτη
- Δίνεται έμφαση στη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων επαγγελματιών

Διαδικασία εισδοχής σε πρόγραμμα του ΔΝ στον Καναδά

- Οι δράστες παραπέμπονται στο πρόγραμμα από τον συνήγορο υπεράσπισής τους
- Ή από αστυνομία, δικαστές, μέλη οικογένειας, φίλους ή και από δική του πρωτοβουλία
- Ελέγχεται αν τηρούνται τα κριτήρια ένταξης στο πρόγραμμα του ΔΝ
- Συνέντευξη εισδοχής από το άτομο που θα χειρίζεται την υπόθεση (case manager)
- Τα άτομα που γίνονται δεκτά στο πρόγραμμα πρέπει να παραδεκτούν ενοχή σε όλες τις κατηγορίες και να βγουν με εγγύηση

Το πρόγραμμα

- Εντατική θεραπεία ουσιοεξάρτησης
- Τακτική παρουσία στο δικαστήριο
- Αναλύσεις αίματος/ούρων
- Συμμετέχουν ενεργά σε διαδικασία ανεύρεσης εργασίας/κατοικίας
- Αναβάθμιση ψυχικής και σωματικής υγείας

Ολοκλήρωση προγράμματος: αίτηση για αποφοίτηση.
Κάποιος αποφοιτά αν είναι για ικανοποιητικό διάστημα
καθαρός και είναι κοινωνικά σταθερός.

Αποτελεσματικότητα στον Καναδά

- Ολοκλήρωση του προγράμματος όσο και άτομα που συμμετέχουν σε προγράμματα επί εξωτερικής βάσεως
- 18% αποφοιτούν επιτυχώς
- Μείωση εγκληματικής συμπεριφοράς
- Εξοικονόμηση κονδυλίων μέχρι και 70% συγκριτικά με το κόστος για 2 χρόνια στη φυλακή
- Μεγαλύτερη κοινωνική σταθερότητα

Πηγή: *University of Alberta, Fact Sheet, Drug Treatment Courts (2010)*

Ηνωμένο Βασίλειο

- Λειτουργούν σε πιλοτική βάση 6 ΔΝ

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΡΟΟΔΟΥ:

- Το προσωπικό και οι δράστες θεωρούν τα ΔΝ χρήσιμη προσθήκη στο εύρος των προσπαθειών για καταπολέμηση των εξαρτήσεων
- Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει μια συνέχεια ως προς τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες για να υπάρχει αποτελεσματικότητα (ο ίδιος δικαστής συνεχώς). Αυτό αυξάνει το αίσθημα υπευθυνότητας για τις πράξεις των συμμετεχόντων.
- Αυξάνεται η καλή συνεργασία μεταξύ υπηρεσιών
- Σημαντικός είναι ο ρόλος της ποιότητας της θεραπείας και των συνθηκών στη ζωή του συμμετέχοντα

Ηνωμένο Βασίλειο-Ευρήματα

- Χαμηλά κόστα, με μετεκπαίδευση δικαστών και καλή οργάνωση του προγράμματος δικαστών και θεραπευτών ώστε πχ ο θεραπευτής να χρειάζεται να πάει στο δικαστήριο μόνο μια μέρα για όλους του τους πελάτες
- Χρειάζεται καλή καθοδήγηση και εκπαίδευση του προσωπικού των δομών που θα συμμετέχουν
- Είναι σημαντική η ύπαρξη ενός συντονιστή

Άλλες Χώρες όπου λειτουργούν ΔΝ

- Αυστραλία
- Νορβηγία - Σκιαγράφιση Εκτεπν 9.2008
- Ιρλανδία
- Εισήγηση προέδρου ΟΚΑΝΑ για να λειτουργήσει στην Ελλάδα (δημοσίευμα 5.2010)

Η Εμπειρία μου με το Δικαστήριο Ναρκωτικών στις ΗΠΑ 2008/9

- **“Relationships in Recovery”** ομαδική θεραπεία 12 εβδομάδων X 90 λεπτά η κάθε συνάντηση.
- Η εισροή στην ομάδα ήταν συνεχής.
- Η ολοκλήρωση των σναντήσεων της ομάδας ήταν μια από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τα άτομα που συμμετείχαν στο τοπικό πρόγραμμα του ΔΝ, του Quincy της Βοστώνης.
- Οι θεραπευτές έπρεπε να τηρούν με ευλάβεια τα όρια της ώρας. Καθυστέρηση έστω και δευερόλεπτα μετά τα 20 λεπτά που δικαιούτο κάποιος να αργήσει σήμαινε απουσία και αποβολή από την ομάδα για την ημέρα.
- Μετά το τέλος κάθε ομαδικής συνάντησης μια λίστα με τους παρόντες έπρεπε να αποστέλλεται στον συντονιστή του προγράμματος.

Relationships in Recovery

- Το συνολικό πρόγραμμα των συμμετεχόντων στο ΔΝ διαρκούσε περίπου ένα χρόνο
- Οι περισσότεροι ζούσαν σε sober houses
- Εμφανίζονταν πολύ τακτικά ενώπιον του δικαστή
- Οι περισσότεροι ήταν συνεργάσιμοι
- Κάποια άτομα έδειχναν πραγματικά να οφελούνται από την ομάδα και από το πρόγραμμα του ΔΝ
- Η θεραπευτική αντίσταση ήταν λιγότερη από ότι ανέμενα μπαίνοντας στην ομάδα
- Ολοκληρώνοντας το πρόγραμμα που τους καθόρισε το ΔΝ οι συμμετέχοντες θα έπρεπε να εργάζονται και να είναι παραγωγικοί.
- Θυμάμαι την επιθυμία πολλών από τους συμμετέχοντες να επανενωθούν με τις οικογένειες τους σε νέα και υγιή βάση, να αποκτήσουν σχέση με τα παιδιά τους.
- Η εντύπωση που μου άφησε η ομάδα αυτή και οι συμμετέχοντες είναι ότι ένα καλ' οργανωμένο πρόγραμμα σαν και αυτό δουλεύει θεραπευτικά.

Κύπρος, προσωπική εισήγηση

- Πιλοτικό ΔΝ σε 2 πόλεις
- Μετεκπαίδευση δικαστών, εισαγγελέων και δικηγόρων που θα εμπλακούν
- Πρόσληψη case managers με αγορά υπηρεσιών για περιορισμό δαπανών και εκπαίδευσή τους
- Δημιουργία κατάλληλης-ασφαλούς βάσης δεδομένων για καλύτερο συντονισμό επαγγελματιών
- Περισσότεροι κοινωνικοί λειτουργοί με αγορά υπηρεσιών για να φροντίζουν θέματα εύρεσης εργασίας, στέγης και κοινωνικής σταθερότητας
- Να χρησιμοποιηθούν υφιστάμενα προγράμματα εγκεκριμένων δομών μετά από διαδικασία υποβολής αίτησης
- Να ελέγχονται τα προγράμματα αυτά τακτικά από αρμόδιο συντονιστή που θα διορίσει το ΑΣΚ
- Έρευνα αποτελεσματικότητας πιλοτικού ΔΝ
- Έρευνα Κόστους-Αποτελεσματικότητας